

Een bewogen tijdvak uit de uniformeringsgeschiedenis van de Grenadiers en Jagers 1850 - 1870

Bij jubilea van legeronderdelen is het gebruikelijk om enige aandacht te schenken aan de geschiedenis van de uniformering van het betreffende korps.

Zo ook nu het 150 jaar geleden is, dat de stamkorpsen van het Garderegiment Grenadiers en het Garderegiment Jagers opgericht werden.

Men kan de ontwikkeling van de uniformen van deze korpsen in een vijftal tijdvakken verdelen, n.l. dat van 1829 tot 1852, van 1852 tot 1869, van 1869 tot 1912, van 1912 tot 1940 en van 1945 tot heden.

Bij vorige gedenkdagen is reeds de nodige aandacht besteed aan de kleding, die bij de oprichting gedragen werd. Uit de perioden 1869-1912 en 1912-1940 zijn reeds enige gegevens in Armamentaria behandeld, evenals de hedendaagse uniformen.

Het tijdvak tussen 1850 en 1870 is echter voor velen nog een vrijwel onbekend terrein, terwijl juist toen de meest spectaculaire wijzigingen in de uniformering plaats vonden. Het is misschien nuttig om een artikel te wijden aan deze periode, die door velen als een van afbraak wordt beschouwd.

Zo ziet b.v. A. den Hertog in een artikel in het speciale jubileumnummer van de 'Hollandsche Revue' van 1 juli 1929 deze jaren als een zwarte bladzijde in de geschiedenis van het toenmalige Regiment Grenadiers en Jagers, waarin het woord 'afgeschaft' maar al te veel voorkomt.

Toch mag men dit niet zo scherp stellen. Zeker, er is in die jaren heel wat verdwenen, dat ter wille van de traditie best behouden had kunnen worden. Aan de andere kant was het toen hoogst noodzakelijk om de kleding aan te passen aan de heersende mode en aan de eisen van de tijd.

Hoe was het in 1850 met de uniformen van de Grenadiers en Jagers gesteld?

Deze waren sedert de oprichting in 1829 vrijwel niet veranderd. Alleen de lelijke donker bruinrijze broeken waren in 1843 voor de Grenadiers vervangen door een broek van lichtblauw, z. g. Nasaus blauw, laken en voor de Jagers door een van donkergroen laken. Ook was de schako van het model 1829, de betrekkelijk lage, van boven brede schako - in de volksmond het 'haringtonnetje' genoemd - vervangen door een hoge, slanke schako van het model 1842. Maar daarbij was het dan ook gebleven.

In vele opzichten was deze kleding verouderd te noemen. In de burgermode was de rok met lange panden voor dagelijkse kleding vervangen door een soort jas, de voorloper van de 'geklede jas' van onze grootvaders.

In verschillende Europese legers was deze modetrend gevolgd en de rok verwisseld voor een tuniek of korte jas met tamelijk lange panden. Hierdoor kon nu ook de ouderwetse klepbroek vervangen worden door een van moderner snit, voorzien van een gulp. Deze kleding werd algemeen beschouwd als comfortabeler en beter voor de gezondheid. Hier te lande zou het echter nog vijf jaar duren eer de korte jas zou worden ingevoerd.

Bij de Grenadiers werd in 1852 de rok nog ontdaan van de lissen op de borst en op de zakkleppen op de panden. Deze door sommigen als uiterst fraai bestempelde versiering was niet meer in stijl met de algemene soberheid van de mannenkleding. Het was nog een produkt van de jaren 1815 tot 1830, die wel eens de 'hoogtijdagen van de militaire kleermakers' genoemd worden. In die jaren, die volgden op de bewogen Napoleontische periode was er een tendens om het uiterlijk schoon van de militairen zo veel mogelijk te verhogen, soms zelfs tot in het absurde toe.

Dat men de lissen - eigenlijk niet anders dan knoopsgaten - vergrootte tot zij de gehele borst bedekten, was hiervan een duidelijk voorbeeld. Deze modegril kwam niet alleen in het Nederlandse leger - eerst bij de vier regimenten Zwitsers en later bij de Afdeling Grenadiers - voor. Ook in andere Europese legers werd deze 'versiering' toegepast, zoals bij de infanterie van de Koninklijke Garde in Frankrijk en bij gardekorpsen in Pruisen, Napels, enz.

Gedurende de korte periode van 1852 tot 1855 was de Nederlandse grenadier eenvoudig, maar zeer smaakvol gekleed. Hij had zijn martiale grenadiersmuts, zij het in een iets gewijzigd model, behouden. Dit nieuwe model was geheel met berenvel bedekt, waarbij de roodlakense mutsbodem, die meestentijds toch bedekt werd met een kapje van zwart zeildoek, kwam te vervallen, evenals de witte paardenharen pluim aan de linkerzijde en het witte kwastje boven aan de voorzijde van het hoofddekseel.

Bij de tirailleurcompagnieën, die in 1850 in de plaats van het z.g. flankbataljon gekomen waren, werd nog de schako, Model 1842, met de geelmetalen pompon van 1847 gedragen. De kleding van de officieren werd in dezelfde geest gewijzigd. Alleen waren de lissen van de officieren nu in goud geborduurd in plaats van het goudgalon.

Verder vond er nog een belangrijke wijziging plaats in de vorm van de opslagen. Deze waren voor de officieren nu voorzien van opslagpatten of gulpen, waarop drie, in goud geborduurde, lissen. Op de twee bovenste lissen was een uniformknoop geplaatst; bij de onderste zat de knoop op de opslag zelf, achter de gulp. Hiermede werd gesuggereerd, dat de opslagpat open en dichtgeknoopt kon worden zoals dat oorspronkelijk ook het geval was. De lissen waren aan de uiteinden breed uitlopend, van het model dat in het Duits 'Kapellenlitzen' genoemd wordt. Deze vorm van lissen en van opslagen bleef voor de officieren, ondanks alle uniformveranderingen, tot 1940 in gebruik.

Bij de Jagers werd de uniformrok gewijzigd naar het model van die van de Grenadiers, d.w.z. met één rij knopen in plaats van twee en met ronde opslagen in plaats van de vroegere puntige opslagen. De traditie ware beter gediend, wanneer de laatste puntig gebleven waren, want dat was nu juist typerend voor de jager-uniform.

De officieren kregen dezelfde vorm van lissen en opslagen als hun wapenbroeders van de Grenadiers. Hier dus eigenlijk nog een groter verlies in traditie en stijl.

Vanaf 1854 begonnen de veranderingen in , uniformering zich in versneld tempo te voltrekken. In dat jaar werd de hoge schako van 1842 vervangen door een van aanzienlijk lager model.

Bepaald fraai was deze zeker niet te noemen. Aan de voorzijde bevond zich een cocarde van oranje geverfd leer met een lis en knoop van geel metaal. Hierboven was op de bovenrand een tamelijk grote pompon van hetzelfde materiaal aangebracht. Onder de cocarde droegen de Grenadiers een granaat en de Jagers een hoorn van geel metaal. De witte vangsnieren met de spiegels en kwasten bleven gehandhaafd.

Voor klein en marstenuie was de schako voorzien van een overtrek van zwart gewast doek, waarop alleen nog de metalen pompon prijkte. Deze schako werd niet alleen door de manschappen van de tirailleurcompagnieën gedragen, maar in marstenuie ook door allen, die in grote tenue de grenadiersmuts droegen.

Voor de officieren was deze nieuwe schako bekleed met donkerblauw laken bij de Grenadiers; met donkergroen laken bij de Jagers. De cocarde was van oranje zijde, de pompon van gouden bouillons voor de hoofdofficieren en voor de kapitein, van gouden torsaden voor de luitenants. Om de bovenrand was een gouden galon, 3 ½ cm breed en aan de voorzijde, boven de klep, een koord van gouden bouillons. Verder aan beide zijden en van achteren een drietal rechtopstaande gouden koordjes. De metalen versieringen waren van verguld metaal.

In marstenuue en bij dagelijkse diensten werd een bordpapieren schako met een zwart gewast linnen overtrek gedragen, waarbij alleen de pompon en het gouden koord boven de klep zichtbaar waren. De mode bepaalde, dat het overtrek sterk gekreukeld moest zijn, alsof het hoofddekseel zware tijden gekend had. Voor inspecties bezat men een schako met een strak, rimpelloos overtrek. De militaire hoed of steek, die tot dit tijdstip in dagelijkse en buiten dienst gedragen werd, moest verdwijnen.

Voor de officieren van de troepen te voet was in 1852 een nieuw model overjas ingevoerd, geïnspireerd op de bournous van de Franse officieren.

Het was een wijde jas van donkerblauw laken of greine stof met omgeslagen kraag en een losse kap van dezelfde stof. De knopen waren van treswerk met koordlissen; de sabelsplit en de zakken belegd met platte en figuurtres. Verder was op de mouwen een fraaie en ingewikkelde krul van figuurtres aangebracht.

Een andere nieuwigheid in de uitrusting van de officieren was de kwartiermuts van donkerblauw laken - voor de officieren van de Jagers van donkergroen laken - met een zwart verlakt leren klep en van onderen en langs de bodem met rode, respectievelijk gele biezen.

In 1855 begon het pas goed met de modernisering van de uniformen.

Eerst werd de rok vervangen door de z.g. korte jas, op de borst gesloten met één rij van negen uniformknopen. Voor de Grenadiers een staande open kraag van rood laken met twee lissen van geel galon, ronde opslagen van rood laken, elk met twee dergelijke lissen. Het linker voorpand, het achterpand en de zakkleppen met rode biezen.

Gelukkig waren de witte schouderlappen met koperen granaten en de rode wings behouden gebleven.

Voor dagelijkse diensten was er een nieuw model mouwvest met 8 knopen op de borst, de kraag als bij de korte jas, geen schouderlappen, twee grote uniformknopen op de taille en aan de linkerzijde een koppelpassant met knoop.

De overrok werd vervangen door een kapot van donkerblauw laken met platte kraag zonder enige versiering, maar voorzien van een blauwlakense sluitlis met aan weerszijden een met laken overtrokken knoop.

Een jaar later moest de grenadiersmuts ten offer vallen aan de vernieuwingswoede en vervangen worden door de schako Model 1854, zoals die reeds door de tirailleurcompagnieën gedragen werd. Uit het oogpunt van traditie en uniformkunde was dit wel de grootste slag, die men het regiment kon toebrengen.

De manschappen dachten er echter anders over. Voor hen was de afschaffing van het zware en ongemakkelijke hoofddekseel een bron van vreugde. Het verhaal gaat dan ook dat onmiddellijk na het bekend worden van het besluit er op de chambrees een aardig partijtje voetbal gespeeld werd met de beremutsen.

Als pleister op de wonde kreeg de schako nu voor groot tenue een tot op de klep afhangende vlam van rood kemelsgaren voor de grenadier- en van groen kemelsgaren voor de tirailleurcompagnieën.

Het gekruiste leerwerk moest eveneens verdwijnen om plaats te maken voor een witleren koppel met dito sabeldrager. De patroontas werd ook aan deze koppel gedragen. Het bleef hier echter niet bij. De tamboers moesten hun fraaie hoge trommen verwisselen voor de z. g.

verkorte trommen, slechts 12 cm hoog en met blauwgeverfde ijzeren randen in plaats van de houten, in drie kleuren geschilderde, repen.

De tamboer majoor raakte zijn grenadiersmuts kwijt, maar bleef door zijn kolbak met witte staande pluim, zijn epauletten, zijn rode, met goudgalon versierde slagband en zijn zwaard toch de mooiste man van het regiment.

Ook de muzikanten moesten veel fraais prijsgeven. In plaats van de rok met de rode borstlap kregen zij ook de korte jas zoals de troep, maar op de kraag in plaats van lissen het gouden galon, zoals tevoren. Ook de klaverbladen werden onveranderd op de korte jas overgeplaatst. De kapelmeester droeg echter op de kraag twee gouden lissen.

De kolbak met rode pluim moest nu plaats maken voor de schako, die voor de muzikanten versierd was met een witte afhangende vlam en met vangsnieren van rood en geel gemengd koord. Voor de kapelmeester waren deze van rode wol, met goud gemengd, voor hem was de witte vlam van paardehaar zoals voor de officieren.

Toen de beroemde Franz Dunkler Jr. in 1861 door Koning Willen III als bijzonder blijk van zijn waardering bevorderd werd tot 'Directeur van de Muziek' met de rang van tweede luitenant, kreeg deze het volledige officiersuniform. Op de epauletten van tweede luitenant was een in zilver geborduurde lier met 5 gouden snaren aangebracht.

Bij de Jagers waren de wijzigingen heel wat minder ingewikkeld. Ook hier werd in 1854 het nieuwe, lagere model schako ingevoerd, terwijl een jaar later de korte jas met de lange panden in de plaats van de rok kwam.

De uitmontering was dezelfde als op de rok, zelfs de groene schouderlappen en dito wings bleven in gebruik. In marschtenuë werd de groene kapot en de schako met zwart overtrek gedragen.

Dit nogal sombere geheel werd nog op een goedkope manier iets verlevendigd, nl. in 1859 werd op het overtrek in witte verf een hoorn aangebracht. Het grote tenue werd iets verbeterd door de groene afhangende vlam, die in 1857 werd ingevoerd.

Het leerwerk onderging dezelfde wijzigingen als dat van de Grenadiers. Alleen was dit sedert 1833 reeds van zwart tuigleer, zodat dit later in 1860 niet meer gewijzigd moest worden.

Het spreekt vanzelf, dat de officieren nu ook een korte jas kregen. Die voor de grote tenue had dezelfde soort lissen op kraag en opslagen als de rok. Voor de kleine tenue werd in de plaats van de overrok of militaire jas nu een korte jas ingevoerd met de kraag en de opslagen van dezelfde stof als de jas, de kraag alleen versierd met een patje van rood laken. Bij de Jagers was deze korte jas natuurlijk groen met een geel patje op de kraag.

De pantalons met gouden galons langs de zijnaden werden afgeschaft.

De vlam op de nu door alle officieren gedragen schako was voor die van de grenadierscompagnieën van rood, voor die van de tirailleuërcompagnieën en voor die van de Jagers van groen paardehaar; de peer omvlochten met gouddraad. De hoofdofficieren van de Grenadiers droegen op de schako een witte, die van de Jagers een zwarte aigrette met vergulde tulp en ring.

Ondanks deze versoberingen wisten de officieren een zekere elegance in hun kleding te brengen. In navolging van de Franse militaire mode waren de korte jassen flink getailleerd met een binnensluiting op marokijnleer, de ongevoerde schoten min of meer klokkend. Daarbij dan de broeken, die ter hoogte van de knie tamelijk wijd waren en smal op de voet. 'In klein tenue de bordpapieren schako met de vele kreukels in het overtrek. Het geheel moest de indruk wekken van een zwierige nonchalance.

Het jaar 1860 bracht nog enkele veranderingen. In de eerste plaats werden de panden van de korte jas iets verkort, zodat zij tot op 25 cm boven de knie reikten.

Mocht men dit als een verbetering beschouwen - het kledingstuk maakte er een iets vlottere indruk door - er kwamen natuurlijk weer enige minpunten tegenover te staan.

Het leerwerk, koppel, sabeldrager, ransel- en geweerriem, dat tot nu toe wit geweest was, moest zwart gemaakt worden. Misschien wel praktisch, maar er ging weer iets van de fleurigheid verloren.

Bleef het hier nu maar bij, dan was het nog niet zo erg. Maar de 'mooiste man van het regiment', de tamboer-majoor, moest nu het loodje leggen. Hij werd met kolbak, epauletten en al, domweg afgeschaft.

Als sergeant-tamboer mocht hij dan nog wel de chevrons van sergeant-majoor blijven dragen, maar verder bleven zijn onderscheidingstekens beperkt tot gouden galons en franje aan de zwaluwnesten. Deze laatste bepaling is nu een van de duistere punten in de uniformeringsgeschiedenis van het regiment. De tamboers en hoornblazers droegen nl. geen zwaluwnesten, maar hadden als distinctief rode en witte, bij de Jagers gele en groene, franje aan de wings. Deze werden eerst in 1866 vervangen door zwaluwnesten. Doch hierover later. Vermoedelijk heeft de sergeant-tamboer tot 1866 gouden franje aan de wings gedragen, maar zekerheid heeft schrijver dezes hierover niet kunnen krijgen.

Inmiddels onderging het leerwerk nog een wijziging, doordat de patroentas niet meer aan de koppel, doch aan een smalle bandelier van zwart leer over de linker schouder gedragen werd.

Even een adempauze.

Inderdaad trad er nu een periode van rust in, die vijf jaar zou duren. Maar toen brak er weer een stroom van wijzigingen los.

In de eerste plaats werd er een nieuw model schako, ingevoerd, dat opnieuw enkele centimees lager was dan het vorige. Wellicht daardoor was deze dan ook aanzienlijk sierlijker dan dat van 1854.

Aan de voorzijde prijkte, behalve de oranje cocarde met lis en knoop van geel metaal, nog, een plaat van datzelfde materiaal in de vorm van een opgaande zon. Hierop was bij de Grenadiers een witmetalen granaat en bij de Jagers een hoorn van dezelfde kleur aangebracht. Boven op de schako van de Grenadiers zat een bal van gele wol met daarop - in grote tenue - een peervormige pompon van witte wol, hoog 6 cm. Hieraan dankte het hoofddekseel de populaire naam 'citroen met suiker'. Behalve de witte vangsnoeren had de schako bovendien nog een stormketting van geel metaal met ter bevestiging daarvan een drietal leeuwecoppen met haken. Voor de Jagers en voor de tirailleurcompagnieën waren de bal en de pompon beide groen.

Verder werd op de korte jas een nieuw type schouderbedekkingen ingevoerd, waarbij de wings en de witte schouderlappen kwamen te vervallen. Dit nieuwe model bestond uit een glad koperen gebombeerde cirkelvormige plaat met een dubbele ketting, van boven voorzien van een kneveltje, van hetzelfde metaal. Aan dat kneveltje konden in grote tenue de vangsnoeren worden vastgemaakt.

Nu de wings afgeschaft waren, werden voor de tamboers en hoornblazers zwaluwnesten als bij de infanterie ingevoerd. Bij de Grenadiers waren deze van rood, bij de Jagers van groen laken, beide met gele galons en franje.

De sergeant-tamboer kreeg nu zijn gouden galons en franje op deze rode zwaluwnesten; de korporaal-tamboer gele galons, de franjes van goud met rode zijde.

De sergeant- en korporaal-hoornblazer van de Jagers droegen op de groene zwaluwnesten respectievelijk gouden galons en franje en gele galons met franje van goud met gele zijde. Een volgende fase is de invoering van de korte jas met twee rijen knopen, die in 1865 reeds voor de infanterie ingevoerd was. Dit vond plaats bij K.B. van 16 Mei 1866. Op deze nieuwe korte jas bleven de metalen schouderbedekkingen nog gehandhaafd tot 1867. Toen werden

zij, omdat zij in de praktijk niet voldeden, vervangen door schouderpassanten van gevlochten geel koord. De Grenadiers droegen hierop een granaat, de Jagers een hoorn van geel metaal. Voor de muzikanten bestonden de veranderingen slechts uit de invoering van de nieuwe schako, waarop zij in plaats van de peervormige pompon een rechtopstaande pluim van witte veren, 8 cm hoog, droegen. De vangsnoren bleven van het oude model. Ook op de nieuw-model korte jas bleven de distinctieven onveranderd.

Alleen kregen zij in kleine tenue een kwartiermuts van hetzelfde model als voor de officieren, doch met de cocarde, de lis en de band van geel kemelsgaren.

Voor de officieren was het heel wat ingewikkelder.

De schako van het nieuwe model was voor de officieren van de Grenadiers met zwart laken bekleed, de cocarde van oranje zijde en het garnituur, inclusief de bal op de schako en de tulp waarin de pluim voor de grote tenue gevat moest worden, van verguld metaal. De pluim was voor de subalterne officieren van hangende witte haneveren, de hoofdofficieren behielden de staande witte aigrette. Het vangsnor met de spiegels en kwasten bleven voorlopig nog van het oude model.

Bij de Jagers was de officiers-schako met groen laken bekleed, de pluim van groene haneveren en de aigrette zwart.

In hetzelfde jaar 1865 werd voor de officieren het nieuwe model van de korte jas met twee rijen knopen voor de kleine tenue ingevoerd. De kraag en opslagen waren van dezelfde stof als de jas en op de kraag werden nieuwe distinctieven in de vorm van sterren aangebracht. Het systeem, dat daarbij gevolgd werd, mag bekend geacht worden. Minder bekend echter is, dat aanvankelijk bepaald werd, dat de kraag van de hoofdofficieren van voren aan weerszijden tot een lengte van 7 cm met goudgalon belegd zou worden. Een jaar later, bij KB van 16 mei 1866 werd dit belegsels uitgebreid tot de gehele kraag. Achter de sterren kwam een in goud geborduurde granaat, respectievelijk een hoorn.

De schouderbedekkingen waren tot 1867 van hetzelfde model als voor de manschappen eerder is beschreven, maar vanzelfsprekend van verguld metaal en fijner van uitvoering. Daarna kwamen de schouderpassanten van gevlochten gouden koord met op het blad een granaat of hoorn.

De korte jas voor groot tenue kreeg eerst in 1866 het nieuwe model met dezelfde uitmonstering als tevoren, maar met twee rijen knopen. Hierop werden tot 1869 nog de epauletten gedragen, die toen vervangen werden door de gevlochten schouderpassanten, die al sinds 1865 de korte jas voor klein tenue sierden.

Aangezien hiermede de rang-distinctieven verloren gegaan waren, werden de rangen nu aangeduid door middel van kwasten aan de vangsnor.

Het systeem hiervan was reeds zeer oud en werd het eerst gebruikt bij de huzaren regimenten no. 6 en 8 in het tijdvak 1815 tot 1841. In 1866 was het behalve voor de artillerie, ook voor de infanterie ingevoerd toen deze wapens een halssnor kregen.

De kolonel kreeg 4 gouden kwasten van bouillons, twee boven en twee onder de spiegels, de luitenant-kolonel twee gouden boven en twee zilveren onder de spiegels; de majoor drie gouden kwasten van bouillons, één boven en twee onder de spiegels; de kapitein twee dergelijke kwasten onder de spiegels; de eerste luitenant drie kwasten van torsade, op dezelfde wijze gerangschikt als bij de majoor en ten slotte de tweede luitenant twee kwasten van torsade onder de spiegels.

De hoofdofficieren waren verplicht ook bij dagelijkse en kleine diensten de vangsnor te dragen. Hiertoe werd deze voorzien van een verlengstuk van gouden koord, dat over de rechterschouder langs de rug en boven de linkerheup over de borst terugkwam naar de

rechterschouder, waar de spiegels van de vangsnouer door het einde van het koord gestoken werden.

De subalterne officieren mochten, maar dan uitsluitend buiten dienst, de vangsnouer op dezelfde wijze dragen.

Uit portretten blijkt, dat dit ook reeds geschiedde, toen de epauletten nog gedragen werden.

Echter met dien verstande, dat toen aan het vangsnouer steeds drie kwasten, voor de hoofdofficieren van bouillons en voor de subalterne officieren van torsade, zaten.

De schako voor dagelijkse dienst - die met het overtrek van zwart wasdoek - was afgeschaft.

De schako, M. 1865 werd uitsluitend in grote en marschtenuue gebruikt. Voor dagelijkse dienst werd de kwartiermuts van een nieuw en verbeterd model, voorgeschreven.

Dit hoofddekseel, populairweg het 'veldwachterspetje' geheten, had aan de voorzijde een kleine ronde oranje cocarde, omzet met 4 rijen gouden torsade, met lis van gouden koord en een verguld knopje. Onder om de bol een rand van goudgalon; de klep en de stormband waren van verlakt leder. Voor de officieren van de Grenadiers was deze lage pet- eigenlijk een voorloper van de kepi - van donkerblauw laken met rode bies boven om de bol. Voor die van de Jagers was de kwartiermuts van groen laken met gele bies. Voor de hoofdofficieren was de bies langs de bovenrand van goud koord.

Ook de overjas, de zg. bournous, onderging een kleine wijziging. In plaats van de gewerkte knevels en lussen kwamen nu twee rijen van 7 uniformknoppen op de borst.

De kleding van de adjudanten-onderofficier onderging dezelfde veranderingen als die der officieren. Alleen vangsnouer, spiegels en kwasten en de schouderpassanten waren bij hen van goud, gemengd met rode zijde bij de Grenadiers; van goud met gele zijde bij de Jagers.

En hiermede kwam er een eind aan de lange reeks van uniformveranderingen, die in een betrekkelijk kort tijdsbestek plaatsvonden.

Het resultaat was echter, dat de nieuwe kleding meer dan 40 jaar, tot aan het einde van de zg. 'blauwe periode', vrijwel onveranderd gedragen zou worden. Enkele fraaie en voor de traditie waardevolle uniformstukken waren, misschien onnodig, verdwenen.

Ondanks dat kan men niet zeggen, dat ons keurkorps in dat tijdvak niet de nodige kleur en fleur verleende aan de parades en andere militaire plechtigheden, waaraan het deelnam.